

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייט

ע"פ 7126/04

ע"פ 7564/04

בפני: כבוד השופט א' א' לוי
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ס' גובראן

המערערים בע"פ 7126/04
והמשיבים בע"פ 7564/04:

1. אחמד גדיר
2. עבד אלג'באר גדיר
3. עבד אלקהאר גדיר
4. עבד אלסתאר גדיר
5. מחמד גדיר

נגד

המשיבה בע"פ 7126/04
והמערערת בע"פ 7564/04:

מדינת ישראל

ערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה,
מיום 23.6.04, בתיק פ' 195/02, שניתן על ידי כבוד השופט
א' שיף

תאריך הישיבה: כ' בסיוון תשס"ה (27.6.2005)

בשם המערערים בע"פ
7126/04:

עו"ד חנא בולוס

בשם המשיבה בע"פ 7126/04: עו"ד אסף רוזנברג

פסק-דין

השופט א' א' לוי:

1. מערער 1, אחמד גדיר, ובניו – עבד אלג'באר, עבד אלקאהר, עבד אלסתאר ומחמד (מערערים 2 עד 5), הועמדו לדין באשמת מעורבות באירועים אלימים שהתרחשו בשעות הבוקר של ה-30.10.99 בביר אלמכסור, בעקבות סכסוך ממושך בין משפחת המערערים למשפחתו של אברהים גדיר (להלן: המתלוננים), אחיו של מערער 1.

אותם אירועים החלו ביידוי אבנים לעבר רכב בו נסעו אחדים מבני המתלוננים, והם נמשכו בהתפרעות קשה בביתם. בכתב האישום שהוגש לבית המשפט המחוזי בחיפה נטען, כי המערערים פרצו לדירה בה שהו המתלוננים, וכינייהם תינוקת שהיתה אותה עת בת שנתיים, תוך שהם מנפצים את חלונות הבית. לטענת המשיבה, זרעו המערערים הרס בתוך הבית, והכו את כל מי שנקרה בדרכם, ובכללם את התינוקת שעל ראשה הונחתה מכת אלה. כתוצאה מהתקיפה נגרמו למתלוננים נזקי גוף: לאחד מהם נגרמו שברים ביד וברגל ופצעים רבים בחלקי גוף אחרים; לתינוקת נגרם שבר לינארי קטן בראש מלווה בזעזוע מוח ודימום, שסיכנו את חייה; כן נחבלו אחדים ממשפחת המתלוננים: מוסטפה, מחמד, צאפא ומרוה גדיר.

2. המערערים כפרו בעובדות שיוחסו להם, אולם, לאחר שמיעתן של הראיות החליט השופט המלומד של בית משפט קמא (א' שיף), להרשיעם בעבירות של התפרצות בנסיבות מחמירות, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות והיזק בזדון, עבירות לפי סעיפים 406(ב), 408, 333 בשילוב עם 335, ו-452 לחוק העונשין. מערער 1, אחמד גדיר, הורשע גם בעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

בעקבות הרשעת המערערים הוגשו לבית משפט קמא תסקירים שנערכו על ידי שירות המבחן, וכן נשמעו עדויות מפיהם של אנשי ציבור שדיברו בשבחם של חלק מהמערערים. בסופו של יום, גזר בית המשפט למערערים עונשים אלה: למחמד – 7 חודשי מאסר; למערערים 2 עד 5 - 8 חודשי מאסר, וכן נגזרו לכל המערערים גם מאסרים על-תנאי.

שני הצדדים לא השלימו עם פסק-דינו של בית משפט קמא. המערערים מלינים על הרשעתם, ולחלופין כנגד העונש, בעוד שהמדינה משיגה על קולת העונש שנגזר בערכאה הראשונה (ע"פ 7564/04).

3. הכרעת דינו של בית משפט קמא היא הכרעה הנסמכת על ממצאים שבעובדה, וכידוע, הלכה היא שבית משפט שלערעור אינו נוהג להתערב בממצאים מסוג זה, באשר הם מושתתים, בעיקרם, על התרשמותה של הערכאה הדיונית ממהימנותם של העדים המופיעים בפניה. עיון בנימוקי הערעור שבכתב לא שכנע אותנו כי יש לסטות מהלכה זו במקרה הנוכחי, ומדעתנו לא שינינו גם לאחר שהאזנו לטיעונו של בא-כוחם המלומד של המערערים, עו"ד בולוס. מבית המשפט לא נעלם הצורך לנקוט זהירות בתיקים מסוג זה המאופיינים במשקעי יריבות ושנאה קשים, עם זאת, לא נעלמו מעינינו

עובדות נוספות שאין מותרות ספק כי המתלוננים היו קורבנות של אלימות קשה שהתרחשה בביתם. מסקנה זו התחייבה, ראשית, מהנזקים שנגרמו לביתם, ושנית, מהחבלות שנחבלו חלק מהמתלוננים, חבלות שבדיקות רפואיות העלו, וברמת סבירות גבוהה, כי הן נגרמו שעות ספורות לפני הבדיקה. כל אלו חייבו את המסקנה כי המערערים פעלו בצוותא חדא לתקיפת המתלוננים, ומכאן דעתנו שהרשעתם בדין יסודה.

4. באשר לערעורים ההדדיים כנגד העונש –

בפתח הדיון, ועל פי המלצתנו, חזר בו בא-כוחה המלומד של המשיבה, עו"ד א' רוזנברג, מערעור שולחתו על העונש. לפיכך, נותר בפנינו ערעורם של המערערים, המבקשים כי נעמיד את עונש המאסר שנגזר להם על תקופה בה יוכלו לשאת בו בעבודות שירות.

לא אסתיר, כי ההכרעה בערעור על העונש גרמה לי התלבטות לא מועטה. האלימות בה נהגו המערערים בקורבנותיהם, וביניהם ילדים, היתה קשה, והם הותירו לאחר שנסוגו מהדירה נזק רב לרכוש. אלה הם מעשים שבנסיבות רגילות היו מחייבים ענישה מכבידה, אשר מטרתה כפולה: לגמול למבצעהן של העבירות על מעשיהם, ולנסות לצמצם את נגע האלימות שפשה בחברה הישראלית עד כמה שניתן. מאידך, מדובר בסכסוך בין קרובי משפחה, חלקם מדרגה ראשונה, הנמשך שנים רבות, ואפשר שהאירוע האחרון וההליכים שנפתחו בגינו, נתנו לכל להבין כי אין תחליף לדרך הפיוס וההשלמה, באשר הדרך האחרת עלולה להוביל להרס ואובדן. לפיכך, נרתמו נכבדים רבים של העדה הבדואית וקציני משטרה אחדים, וביניהם מפקד מרחב הגליל, בניסיון להביא את הצדדים הניצים להידברות, ונראה כי מאמציהם נשאו פרי, כפי שעולה מהסכם הסולחה שנחתם בחודש יוני 2004.

זאת ועוד, מאז התרחשו האירועים האלימים בביר אלמכסור בשנת 1999, חלפו כחמש וחצי שנים, במהלכן לא התרחשו אירועים דומים, וגם בכך יש כדי להצביע על כך שהלקח נלמד על ידי כל המעורבים בפרשה. בנוסף, מונחים בפנינו תסקיריו של שירות המבחן, הממליץ אף הוא, ומטעמים שהשירות מופקד עליהם, להסתפק בעונש מאסר בו יוכלו המערערים לשאת בעבודות שירות.

5. לנוכח כל האמור, וחרף החשש המלווה אותי, החלטתי להכריע את הכף לזכות המערערים. אני עושה זאת מתוך הנחה שגם להם ברור כי הזדמנות מסוג זה ספק אם

תיקרה בדרכם שנית. מעשיהם מעשים קשים הם, וכאמור, בנסיבות אחרות היו ראויים המערערים לעונש מאסר חמור פי כמה. ואם חרף זאת החלטתי לנקוט בענישה מתונה, היה זה כדי שלא לפגוע באותו מרקם עדין ושברירי שנוצר מאז הפיוס בין הצדדים, בתקווה שהצדדים עצמם יעשו הכל כדי לשמרו.

לפיכך, ואם דעתי תשמע, הייתי מקבל את ערעור המערערים (ע"פ 7126/04), ומעמיד את עונש המאסר בו ישאו על 6 חודשים. אני מוסיף ומציע, כי בטרם נכריע בשאלה באיזו דרך ישאו המערערים בעונש, ננחה את הממונה על עבודות השירות להגיש לנו את חוות דעתו ביחס לכל אחד מהמערערים, תוך 45 ימים.

יתר חלקיו של גזר דינו של בית משפט קמא – יישארו על כנם.

ש ו פ ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט א' רובינשטיין:

באשר להרשעה, מקובלת עלי עמדת חבריי הנכבדים השופטים לוי וג'ובראן. לדאבוני לא אוכל להצטרף לעמדת חבריי באשר לגזר דינם של המערערים 2-5; אצטרף אליהם, לא בלב קל, ולולא דמסתפינא הייתי אומר – לפנים משורת הדין, באשר למערער 1, האב אחמד גדיר. עיינתי ושבתי ועיינתי בהכרעת הדין ובגזר הדין, וכן בהסכם הסולחה ובמכתבים שהוצגו לזכות המערער 1 במיוחד. ער אני לכך שהמדובר במערערים שעברם נקי. יש בוודאי אינטרס ציבורי בהבאת שלום בין בני משפחה ניצים ובאישוש הסולחה שהושגה עם המתלוננים באורח שיועיל ליציבות בעתיד. ואולם, בכף המאזניים מנגד מונחים השיקולים שעמדו ביסוד גזר דינו של בית המשפט קמא (השופט שיף), שלדידי איזן, בכל הכבוד, היטב וכראוי את הנדרש. בית המשפט קמא כינה את התנהגות המערערים בשם הקשה – "פוגרום", והאירוע כלל פגיעה בילדים וקטינים, אשר נחבלו במעשים ברוטליים. בית המשפט נדרש, עם זאת, לכך שהמעשים באו על רקע "מים עד נפש" ביחסי המערערים עם משפחת המתלוננים, והתחשב בעדויות האופיי החיוביות ובזכויותיו של המערער 1. עם זאת לא ראה מקום לפטור את המערערים מן המאסר

בפועל, אמנם במדרג נמוך משמעותית לעומת מה שהיה נגזר עליהם אילולא הנסיבות לקולא שאותן מנה.

לדעתי עלינו להביא בחשבון את הרתעת הרבים ולאותת לכולי עלמא, כי אלימות קשה היא אלימות קשה היא אלימות קשה, ועונשה צריך להיות בהתאם; ומעבר לעצם האלימות בכלל, בענייננו יש גם משנה דופי מוסרי בפגיעה: במה חטאו קטנים וקטני-קטנים, כמו התינוקת שנחבלה קשות, בסכסוך שבין המשפחות? פטורים אנו מדיון בהחמרת העונש, שכך המדינה – בנסיבות – אינה מערערת עוד על חומרתו; אך לוא דעתי נשמעה, לא היינו מתערבים, נוכח האמור לעיל, בעונש שגזר בית המשפט קמא על המערערים 2-5. ואשר למערער 1, גם בית המשפט קמא הקל עמו במעט לעומת בניו; החלטתי בענייניו להצטרף לחברי להליכת צעד נוסף, ולהמרת העונש במאסר של 6 חודשים שירוצה בעבודות שירות. הטעם העיקרי לכך, הגם שלטעמי לא נטל מערער זה אחריות כראוי על המעשים, הוא שירותו רב השנים לבטחון המדינה כקצין גששים בגבולות, שתורם להצלחת חיים, ותרומתו לעדה הברדית, בנוסף לגילו (60). הייתי רוצה לקוות כי הוא ובניו, שלפי הכרעת הרוב ירצו אף הם את עונשם במשך 6 חודשים בעבודות שירות, למדו את הלקח ולא יהינו להרים עוד יד או מקל או כל נשק על הזולת, וכי הסולחה תהא, כפי שציין הסניגור המלומד, סולחת אמת. מצטרף אני בהקשר זה לדבריו של חברי השופט לוי.

אוסף בחתימת הדברים, ללא קשר לתוצאת הערעור: בא כוח המערערים הגיש בדיון בפנינו, תוך הפתעת הפרקליט המופיע, את מכתבו מיום 7.7.04 של מפקד מרחב הגליל במשטרת ישראל, המופנה אל הפרקליטה מפרקליטות מחוז חיפה שהופיעה בתיק בבית המשפט קמא; מכתב זה תומך בהקלה בעונש המערערים על-ידי המרתו בעבודות שירות, והוא נכתב לאחר פניה אל הקצין לסייע בהצלחת הערעור. זכותו של מפקד משטרה להביע דעתו באוזני הפרקליטות בהקשרי העונש (המשטרה גם השתתפה בסולחה); מכתב לפרקליטות הוא דרך לכך. אם פניית המערערים (או מטעמם) נראתה למפקד המרחב, יכול היה לומר להם כי יבוא בדברים עם הפרקליטות. אך קשה להלום שמכתב כזה, מרשות ממשלתית, אף אם ביסודו כוונה מקצועית טובה, שאינו נושא ציון כי נשלח העתקו למערערים – ימצא דרכו באמצעותם לבית המשפט. אין המדובר בעדות אופי. עמדת המשטרה צריכה היתה להשתקלל בשעה שגיבשה הפרקליטות את עמדתה בערעור. לדיאלוג הפנימי בין הרשויות יש כללים, שראוי כי הכל במינהל הציבורי יפעלו לפיהם במסגרת סדרי מינהל תקינים.

כאמור, לוא דעתי נשמעה לא היינו מתערבים בגזר הדין באשר למערערים 2-5.

הוחלט ברוב דעות כאמור בפסק-דינו של השופט א' א' לוי.

ניתן היום, כ' בסיוון תשס"ה (27.6.2005).

שופט

שופט

שופט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 04071260_O04.doc / שב
מרכז מידע, טל' 02-6750444 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il